

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ พรรคประชาชนไทย ได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๖ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ที่ ๘ ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๓ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๒/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโนนหัน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองหมู อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๓ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕๘/๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๒ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๒/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๓ คน

(๖) สาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังโป่ง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๓ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ทั้ง ๖ สาขา ปราบกฏดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑, ๒ และ ๓ เอกสารครบถ้วนถูกต้อง

(๒) สาขาลำดับที่ ๔ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้ง ที่ขอจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๕ นางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์

(๔) สาขาลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรมงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชรรายงานว่าได้สอบปากคำ นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรค ซึ่งให้ถ้อยคำว่าไม่ขอรับตำแหน่งประธาน สาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ส่วนสาขาลำดับที่ ๑, ๒ และ ๓ การจัดตั้งสาขาถูกต้องตามที่ กฎหมายกำหนด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทยชี้แจงกรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ไม่ขอรับ ตำแหน่งประธานสาขาพรรค ซึ่งต่อมาพรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘ แจ้งยืนยันในการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ของนายบุญหลาย บุญบุตร แต่ไม่มีเอกสารลงลายมือชื่อของ นายบุญหลาย บุญบุตร ประกอบหนังสือแจ้งยืนยันการรับตำแหน่งดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมืองนำเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๔, ๕ และ ๖ เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งที่ประชุมมีมติ ดังนี้

(๑) การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๔ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายแล้ว จึงเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรอง การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๔ ซึ่งต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้ง สาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

(๒) การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า จากการตรวจสอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชร ปรากฏว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธาน สาขาพรรค ประกอบกับนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนา อยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัด

นครสวรรค์ จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ มีตำแหน่งคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ซึ่งต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

(๓) การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรม่วง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ตามเอกสารที่พรรคประชาชนไทยจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ ซึ่งต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

คณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ มีความเห็นว่าเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคประชาชนไทยมีสาขาเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามข้อเท็จจริงเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทยมีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา เมื่อพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยและแจ้งให้พรรคประชาชนไทยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สรุปความว่า จากการตรวจสอบได้ความว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทย มีสมาชิกที่ถูกต้องเพียง ๔,๕๓๗ คน จึงเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ต้องยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายไทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรคประชาชนไทย ได้มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ความว่า

(๑) การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร มีคณะกรรมการ สาขาพรรคจำนวน ๑๑ คน ซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๕๕ กำหนดให้มี คณะกรรมการสาขาพรรคจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน ดังนั้น ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่รับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับการเลือกตั้ง เป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ก็ยังคงทำให้มีจำนวนคณะกรรมการ สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑๑ คน ส่วนกรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นประธาน สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนายทะเบียนพรรคการเมือง ใช้เป็นข้ออ้างในการขอยุบพรรคประชาชนไทย นั้น เห็นว่า เป็นการใช้เหตุผลโดยมิชอบ เพราะหาก นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จริง นายบุญหลาย บุญบุตร ต้องแจ้งการลาออกจากตำแหน่งประธานสาขาพรรคต่อพรรคประชาชนไทย จึงจะถือว่าลาออกจากการเป็น ประธานสาขาพรรคโดยสมบูรณ์ มิใช่ไปกล่าวอ้างบันทึกถ้อยคำกับบุคคลอื่น บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบ สาขาพรรคการเมืองใช้แทนหนังสือลาออกจากการเป็นประธานสาขาพรรคมิได้ จึงถือได้ว่านายบุญหลาย บุญบุตร ยังคงเป็นประธานสาขาพรรคอยู่จนกว่าจะลาออกต่อพรรคประชาชนไทยอย่างถูกต้อง นอกจากนั้น พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือยืนยันการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๘ ลงนามโดยหัวหน้าพรรค ยืนยันว่าได้รับการยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร ในการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคตามเอกสารที่นำส่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกประการ

(๒) การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ นายทะเบียนพรรคการเมือง อ้างว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะครบเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จึงขาดคุณสมบัติการเป็น กรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ นั้น เห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งในขณะที่ยื่นคำร้องนั้น คุณสมบัติของนายสิทธิชัย ฯ ครบถ้วน ตามกฎหมายแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๖ มีจำนวน ๑๓ คน ซึ่งหากขาดคุณสมบัติ ไป ๑ คน ก็ย่อมไม่ทำให้การเป็นสาขาพรรคการเมืองเสียไป เพราะข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๕๕ กำหนดจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรคขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๗ คน และมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้บังคับเฉพาะคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองเท่านั้น หาได้บังคับถึงคณะกรรมการสาขาพรรคไม่ สาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ จึงเป็นสาขาพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย

พรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไป และมีสาขาพรรค ภาละ ๑ สาขา จำนวน ๖ สาขา ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่มีเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือชี้แจง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ สรุปความว่า

(๑) กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ เมื่อนายบุญหลาย บุญบุตร ได้ให้ถ้อยคำแก่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ตนไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมือง ต่อไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองให้บุคคลดังกล่าวเป็นประธานสาขาพรรคการเมืองนั้นได้ แม้ว่าพรรคประชาชนไทยจะชี้แจงภายหลังว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยืนยันจะเป็นประธานสาขา พรรคประชาชนไทยต่อไป แต่พรรคประชาชนไทยก็ได้จัดส่งหนังสือยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร มาเพื่อประกอบการพิจารณา จึงยังไม่อาจเชื่อถือถ้อยคำชี้แจงดังกล่าวได้

(๒) กรณีนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ที่ขอจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว ตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๕๕ กำหนดว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนา

ตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ และข้อ ๕๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น เมื่อนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่นอกเขตจังหวัดที่ขอจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยตามข้อบังคับพรรคดังกล่าว

การที่อ้างว่าหากนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ก็ยังเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาชนไทย นั้น เห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑ กำหนดว่า คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง เภรัญญิกสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง และข้อ ๕๕ ของข้อบังคับพรรคประชาชนไทย กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เภรัญญิกสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค และกรรมการอื่น ๆ แต่ตามข้อเท็จจริงผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ทำให้คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) กรณีนายสิทธิชัย พรมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ อายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ในวันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง นั้น

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไว้ การพิจารณาจึงต้องอาศัยมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดว่า เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง

และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งกรณีบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง คือ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ดังนั้นกรรมการสาขาพรรคการเมือง จึงต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ด้วยเช่นกัน ประกอบกับการเข้ามาเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมือง จะต้องมิหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายผู้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงจำต้องบรรลุนิติภาวะ เสียก่อน เพื่อให้มีความรับผิดชอบเพียงพอที่จะผูกนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ และสามารถทำนิติกรรมได้ตามกฎหมาย เมื่อนายสิทธิชัย พรมวลค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จึงขาด คุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คณะกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ แม้ว่าภายหลังบุคคลดังกล่าวจะมีอายุครบ ยี่สิบปีบริบูรณ์ก็ไม่อาจทำให้การกระทำที่ไม่ถูกต้องแล้วกลับเป็นถูกต้องได้ เมื่อนายสิทธิชัย พรมวลค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขา พรรคประชาชนไทย ส่วนที่ว่าเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ พรรคประชาชนไทยนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองขอชี้แจงโดยใช้เหตุผลเดียวกับที่กล่าวในข้อ (๒)

นายไทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรคประชาชนไทย ชี้แจงเพิ่มเติมตามหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ว่าพรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติมขอให้คณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่ามีเหตุขยุบพรรคประชาชนไทยตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมือง หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อบังคับพรรคที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๕๓

“ข้อ ๕๕ ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) ประธานสาขาพรรค
- (๒) รองประธานสาขาพรรค
- (๓) เลขานุการสาขาพรรค
- (๔) รองเลขานุการสาขาพรรค
- (๕) เภรัญญิกสาขาพรรค
- (๖) โฆษกสาขาพรรค
- (๗) กรรมการอื่น ๆ

คณะกรรมการสาขาพรรคอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี แต่เมื่อพ้นตำแหน่งตามวาระแล้วมีสิทธิได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการได้อีก”

พิจารณาคำร้องแล้ว ปัญหาจำนวนสมาชิกของพรรคประชาชนไทย ผู้ร้องยืนยันตามคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ว่าพรรคประชาชนไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคได้รับ บุคคลเข้าเป็นสมาชิก จำนวน ๕,๖๘๕ คน และจัดส่งทะเบียนสมาชิก (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นดิสต์เก็บ แต่จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่า มีจำนวนสมาชิกเพียง ๕,๑๕๑ คน และจากการตรวจสอบข้อมูลของ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตามหนังสือลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ พบว่าในจำนวน ๕,๑๕๑ คน ดังกล่าว ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ๕๓๔ คน ดาย ๕๓ คน และขาดคุณสมบัติ การเป็นสมาชิก ๒๗ คน คงเหลือจำนวนปกติ ๔,๕๓๗ คน นอกจากนี้ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทยจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนา ทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่ามีตัวตน ภายใน ๑๕ วัน แต่พรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการแต่ประการใด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงถือว่า พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกที่ถูกต้องเพียงจำนวน ๔,๕๓๗ คน โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนา คำร้องเพิ่มเติมฉบับลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ของผู้ร้องให้พรรคประชาชนไทยเพื่อชี้แจง ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้ชี้แจงปรากฏตามคำชี้แจงลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ว่าได้ดำเนินการให้มี สมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไปแล้ว และได้ชี้แจงเพิ่มเติมตามหนังสือลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ ว่าพรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาไปตามกระบวนการ ยุติธรรม

เมื่อข้อเท็จจริงได้ความดังกล่าว และผู้ร้องมีหลักฐานในเบื้องต้นแล้วว่า พรรคประชาชนไทย มีสมาชิกที่ถูกต้องเพียงจำนวน ๔,๕๓๗ คน โดยพรรคประชาชนไทยไม่ได้แสดงหลักฐานให้เห็น เป็นอย่างอื่น จึงต้องฟังว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุให้ต้องยุบพรรค ตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อมีเหตุให้ต้องยุบพรรคประชาชนไทยดังกล่าวแล้ว เหตุยุบพรรคประชาชนไทยในกรณีมีสาขาพรรค ไม่ครบจำนวนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งบัญญัติอยู่ในบทบัญญัติกฎหมายมาตราเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เพราะไม่มีผลทำให้การวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้นเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

อาศัยเหตุดังได้พิจารณา จึงสั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ